

Informe dels resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

Maig de 2014

Generalitat de Catalunya
Departament de Salut

Sumari

1. Introducció.....	4
2. Objectius.....	5
2.1.Objectiu general	5
2.2.Objectius específics	5
3. Metodologia.....	5
3.1.Població de referència i marc mostral.....	5
3.2.Mostra	6
3.3.Qüestionari i treball de camp	8
3.4.Anàlisi	9
4. Resultats.....	9
4.1.Extensió del consum de drogues.....	9
4.2.Edat mitjana d'inici del consum	12
4.3.Diferències en el consum segons el sexe.....	13
4.4.Diferències en el consum segons l'edat	14
4.5.Consum de tabac	16
4.6.Consum de begudes alcohòliques.....	18
4.7.Consum de tranquil·litzants o somnífers (hipnosedants).....	22
4.8.Consum de cànnabis.....	24
4.9.Consum de cocaïna	25
4.10.Consum d'èxtasi.....	27

4.11. Consum d'amfetamines/ <i>speed</i>	28
4.12. Consum d'al·lucinògens	29
4.13. Consum d'heroïna	30
4.14. Consum d'inhalants	31
4.15. Consum de GHB o «èxtasi líquid»	33
4.16. Policonsum de substàncies psicoactives	34
4.17. Risc percebut davant diverses conductes de consum	37
4.18. Disponibilitat percebuda	40
4.19. Informació rebuda sobre el consum de drogues	42
4.20. Consum de drogues pel grup d'iguals	44
4.21. Drogues emergents	45
5. Conclusions	46

1. Introducció

L'any 2012 es va dur a terme una nova enquesta sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari, que s'emmarca en la sèrie d'enquestes que s'han fet a Espanya de manera biennal des del 1994, amb l'objectiu de conèixer la situació i les tendències pel que fa al consum de drogues entre els estudiants de 14 a 18 anys que cursen educació secundària.

Les enquestes han estat finançades i promogudes per la Delegació del Govern per al Pla Nacional sobre Drogues (DGPNSD) i hi han col·laborat els governs de les comunitats autònomes (plans autonòmics sobre drogues i conselleries d'ensenyament) i el Ministeri d'Educació.

L'objectiu general d'aquestes enquestes és conèixer la situació i les tendències del consum de drogues entre els entrevistats per tal d'obtenir informació útil per dissenyar i avaluar polítiques dirigides a prevenir el consum de drogues i els problemes associats, adreçades sobretot al medi familiar i/o escolar. Aquesta informació complementa la que s'obté amb altres mètodes, com ara els indicadors de problemes per drogues (admissions a tractament, urgències hospitalàries o mortalitat relacionada amb les drogues), l'Enquesta domiciliària sobre alcohol i drogues a Espanya (EDADES) o els indicadors d'oferta i control de l'oferta.

Encara que s'han fet canvis en el qüestionari i en els procediments d'obtenció de dades al llarg del període, la metodologia ha estat bastant uniforme, per la qual cosa les dades es poden utilitzar per observar tendències temporals. A més, el qüestionari i la metodologia emprats són bastant similars als que s'utilitzen a la Unió Europea i als Estats Units, la qual cosa permet fer comparacions internacionals.

En aquest informe es presenten les dades obtingudes a partir de la mostra de centres educatius seleccionats a Catalunya.

2. Objectius

2.1. Objectiu general

Conèixer la situació i les tendències del consum de drogues entre els estudiants d'educació secundària, batxillerat i cicles formatius de grau mitjà, en els àmbits estatal i autonòmic, amb la finalitat d'obtenir informació útil per dissenyar i avaluar polítiques dirigides a prevenir el consum de drogues i els problemes associats, adreçades sobretot al medi familiar i/o escolar.

2.2. Objectius específics

- a) Conèixer la prevalença del consum de les diferents substàncies psicoactives.
- b) Conèixer les característiques socials i demogràfiques més importants dels consumidors.
- c) Conèixer alguns hàbits de consum rellevants.
- d) Estimar les opinions, els coneixements, les percepcions i les actituds envers determinats aspectes relacionats amb el consum de drogues (disponibilitat percebuda, risc percebut davant de diverses conductes de consum) i alguns factors relacionats amb el consum.
- e) Estimar el grau d'exposició i receptivitat dels estudiants a determinades intervencions.

3. Metodologia

3.1. Població de referència i marc mostral

La població de referència van ser els estudiants de 14 a 18 anys que cursaven estudis d'educació secundària a l'Estat espanyol.

La base o marc mostral utilitzat per seleccionar la mostra va ser la població matriculada en centres educatius a tercer i quart d'educació secundària obligatòria (ESO), primer i segon de batxillerat i cicles formatius de grau mitjà (CFGM). Aquest marc va condicionar la distribució de la mostra per edat. De fet, van quedar fora del marc diversos grups, per exemple: els estudiants de 14 a 18 anys que cursaven educació primària o educació universitària, els estudiants de 14 a 18 anys que no van assistir a classe el dia i l'hora en què es va administrar el qüestionari (absents) i els estudiants d'educació de règim general inclosos en programes de garantia social i a distància, d'educació de règim nocturn i d'educació de règim especial.

És bastant probable que el biaix introduït per l'absentisme i per la proporció de joves de 14 a 18 anys fora del marc hagi estat relativament constant al llarg del temps, per la qual cosa la repercussió d'aquest biaix en les tendències i els canvis temporals de la prevalença i els patrons de consum de drogues segurament és petita.

3.2. Mostra

Es va utilitzar un mostratge en dues etapes per conglomerats i es van seleccionar aleatòriament els centres educatius com a unitats de primera etapa, i les aules, com a unitats de segona etapa. Posteriorment, es van incloure a la mostra tots els estudiants de les aules seleccionades a fi de simplificar el disseny mostral, així com l'execució i l'anàlisi de l'enquesta.

La selecció dels centres es va fer a partir de les llistes del Ministeri d'Educació i de les conselleries d'educació o d'ensenyament de les comunitats autònomes (a Catalunya es va dur a terme a partir de les llistes proporcionades pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat). Per seleccionar els centres, es van estratificar prèviament el marc mostral segons la comunitat autònoma (disset estrats més dos estrats corresponents a Ceuta i Melilla a partir de l'any 1996) i la titularitat jurídica del centre (dos estrats corresponents a centres públics i privats). A partir de l'any 2000, tots els centres de cada estrat han tingut la mateixa probabilitat de figurar a la mostra, independentment de la seva dimensió.

Les aules es van seleccionar una vegada els centres educatius van haver lliurat la llista d'aules o grups d'alumnes dels cursos d'interès. La selecció d'aules es va fer de manera que tinguessin una probabilitat igual de ser escollides entre el conjunt d'aules del centre. En principi, es van seleccionar dues aules a cada centre.

A l'enquesta de l'any 2012 es va estudiar una mostra de 27.503 estudiants de 747 centres educatius, públics i privats, i 1.523 aules. Per garantir una precisió mínima de les estimacions per comunitat autònoma, es va establir un nombre mínim d'enquestes vàlides en cadascuna.

A Catalunya, l'any 2012, la mostra efectiva obtinguda va ser de 2.353 estudiants de 55 centres educatius, 35 públics i 20 privats, i 115 aules. A la taula 1 figura la distribució dels estudiants de 14 a 18 anys de la mostra per a Catalunya segons la titularitat del centre, l'edat, el sexe i el tipus d'estudis.

Taula 1. Distribució dels estudiants de 14 a 18 anys de la mostra per a Catalunya segons la titularitat del centre, l'edat, el sexe i el tipus d'estudis. Catalunya, 2012

	Nombre d'estudiants	Percentatge
Titularitat del centre		
Pública	1.447	61,5
Privada	906	38,5
Edat		
14 anys	399	17,0
15 anys	578	24,6
16 anys	584	24,8
17 anys	590	25,1
18 anys	202	8,6
Sexe		
Masculí	1.209	51,4
Femení	1.144	48,6
Tipus d'estudis		
ESO	1.285	54,6
Batxillerat	777	33,0
Cicles formatius grau mitjà	291	12,4
Total	2.353	100,0

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

3.3. Qüestionari i treball de camp

Es va fer servir un qüestionari estandarditzat i anònim semblant al d'altres enquestes fetes a Europa i als Estats Units. El qüestionari que es va utilitzar durant el període 1994-2004 va ser gairebé idèntic. L'any 2006 se'n va modificar bastant el format per convergir cap als qüestionaris internacionals. No obstant això, després de les comprovacions efectuades, es va concloure que la comparabilitat en els aspectes fonamentals (prevalences i hàbits de consum de drogues i disponibilitat percebuda) no s'havia ressentit.

El qüestionari recollia els objectius plantejats anteriorment i incloïa preguntes sobre característiques socials i demogràfiques, aspectes relacionats amb l'oci, el consum de drogues, la percepció de risc en relació amb diferents conductes de consum de drogues, la disponibilitat percebuda de les diverses substàncies psicoactives, alguns problemes socials o de salut, la informació rebuda i les intervencions preventives sobre drogues, el consum de drogues per part dels amics i els companys i l'actitud dels pares respecte del consum de drogues.

Per tal de tenir en compte les peculiaritats lingüístiques de les diverses comunitats autònomes es van emprar versions del qüestionari en castellà, gallec, basc i català.

El qüestionari va ser emplenat per escrit (paper i llapis) per tots els estudiants de les aules seleccionades durant una classe normal (45-60 minuts) en presència del professor (el qual, però, es va quedar tota l'estona a l'estrada).

El treball de camp de totes les enquestes, llevat de la de l'any 2004, que es va fer a la primavera, es va dur a terme a la tardor (generalment, els mesos de novembre i desembre), encara que, alguns anys, va caldre retardar part del treball de camp al mes de febrer de l'any següent.

En general, la col·laboració dels centres educatius va ser bona. D'altra banda, el grau de col·laboració dels directors, els caps d'estudis i els docents dels centres va ser excel·lent en totes les enquestes. La proporció d'estudiants que es van negar a emplenar el qüestionari va ser irrellevant, així com el nombre de qüestionaris eliminats pel fet d'estar en blanc.

Durant el període 1994-1998, de la selecció de la mostra i el treball de camp se'n va encarregar l'empresa CUANTER, SA, durant el període 2000-2008, IPD, SA, l'any 2010, l'Institut SONDAJE i l'any 2012, Análisis e Investigación, SL.

3.4. Anàlisi

Es van ponderar els resultats per comunitat autònoma, titularitat del centre (pública o privada) i tipus d'estudis (ESO, batxillerat, cicles formatius) per corregir la desproporció de la mostra respecte de l'univers. La informació sobre la distribució de l'univers segons les tres variables de ponderació es va obtenir del Ministeri d'Educació.

Cal remarcar que la mostra està dissenyada per obtenir resultats amb una precisió acceptable per estimar les prevalences del consum de drogues al conjunt de l'Estat, però no sempre per a les comunitats autònomes per separat. Per tant, excepte en el cas de l'alcohol, el tabac i el cànnabis, les prevalences estimades per a les comunitats autònomes tenen uns intervals de confiança massa amplis, sobretot a les comunitats amb menys població, la qual cosa significa que estan molt afectades per l'atzar i, en representar-se les sèries temporals, es poden generar dents de serra i línies de tendència enganyoses.

No obstant això, com que a Catalunya algunes de les substàncies psicoactives tendeixen a seguir una evolució semblant a la que s'observa al conjunt de l'Estat, pot resultar útil mostrar els resultats obtinguts a l'apartat següent.

4. Resultats

4.1. Extensió del consum de drogues

Com en anys anteriors, l'any 2012 les drogues més consumides pels estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys van ser l'alcohol, el tabac i el cànnabis. El 79,8% havia consumit begudes alcohòliques alguna vegada a la vida, el 45,5% tabac i el 35,5% cànnabis. El percentatge d'estudiants que n'havien consumit alguna vegada els trenta dies previs a l'enquesta va ser del 68,5%, el 28,1% i el 17,0%, respectivament (taula 2).

Una menció a part mereix el consum de tranquil·litzants o somnífers (hipnosedants). El percentatge d'estudiants que van consumir alguna vegada aquestes substàncies (sense fer consideracions respecte de l'existència de prescripció/recepta mèdica o no) va ser del 17,6%, i el dels que n'havien consumit algun cop a la vida sense recepta mèdica, del 7,9%. El percentatge que n'havia consumit els últims trenta dies va ser del 6,8% i del 3,3%, respectivament (taula 2).

El consum de la resta de substàncies (cocaïna, èxtasi, al·lucinògens, amfetamines, inhalants, heroïna, etc.) estava molt menys estès. La prevalença de consum d'aquestes drogues alguna vegada a la vida es va situar entre l'1,0% i el 3,9%, i la prevalença els últims trenta dies, entre el 0,6% i l'1,7% (taula 2).

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

Prenent com a referència el consum de drogues durant els darrers dotze mesos, es va observar que l'any 2012, en relació amb l'any 2010, el consum d'alcohol va augmentar d'una manera important (10,0 punts percentuals), i es va reduir el de cànnabis i el d'hipnosedants. El consum de tabac va augmentar lleugerament, com també els de les drogues il·legals, exceptuant, com ja s'ha esmentat, el consum de cànnabis, i el d'inhalants i el d'heroïna, que van disminuir (taula 2).

Taula 2. Evolució de les prevalences del consum de drogues entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys (%). Catalunya, 1994-2012

Alguna vegada a la vida	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Tabac	67,0	68,7	67,1	67,1	63,1	65,2	53,0	51,0	45,1	45,5
Alcohol	86,2	83,6	83,4	76,7	71,1	77,1	82,5	80,0	76,8	79,8
Cànnabis	26,8	33,7	33,4	37,6	42,3	47,2	45,8	39,5	39,0	35,5
Èxtasi ⁽¹⁾	4,4	8,4	5,0	6,2	5,5	4,7	3,7	2,8	2,4	3,4
Cocaïna	2,4	4,5	6,8	6,0	6,7	8,7	6,9	5,2	3,8	3,9
Al·lucinògens	6,3	9,5	5,1	4,6	3,7	5,5	5,3	3,4	3,3	3,3
Amfetamines/ <i>speed</i>	5,0	7,5	5,9	3,0	3,8	4,4	3,7	3,0	2,1	2,1
Inhalants	3,2	5,3	5,0	4,5	3,8	4,2	3,7	2,3	2,5	1,9
GHB (èxtasi líquid)	**	**	**	**	**	**	1,9	0,7	1,5	1,6
Heroïna	0,3	0,4	0,7	0,3	0,4	0,6	1,1	0,7	1,3	1,0
Hipnosedants ⁽²⁾	**	**	**	**	**	**	16,3	20,0	20,3	17,6
Hipnosedants ⁽³⁾	6,8	6,5	7,4	7,4	7,3	7,4	10,1	10,5	12,1	7,9

(1) Èxtasi: èxtasi i drogues sintètiques amb efectes similars.

(2) Tranquil·litzants i somnífers amb recepta mèdica o sense.

(3) Tranquil·litzants i somnífers sense recepta mèdica.

(**) A causa de les preguntes dels qüestionaris de les enquestes del període 1994-2004, aquestes dades no es van poder analitzar.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 1994-2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

Taula 2. Evolució de les prevalences del consum de drogues entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys (%). Catalunya, 1994-2012 (continuació)

Alguna vegada els darrers dotze mesos	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Tabac	**	**	**	**	**	**	39,8	43,3	36,2	37,0
Alcohol	85,4	81,8	79,9	76,0	70,2	76,8	79,0	70,1	67,2	77,2
Cànnabis	23,8	31,0	29,6	32,3	37,4	41,8	39,0	34,7	32,2	28,5
Èxtasi ⁽¹⁾	4,1	6,7	3,7	5,1	4,0	2,2	2,8	2,0	1,7	2,5
Cocaïna	1,4	3,9	5,9	4,2	5,0	6,8	4,7	3,3	2,3	2,6
Al·lucinògens	5,6	7,6	3,7	3,6	2,8	3,7	3,6	2,3	1,7	2,1
Amfetamines/speed	4,1	6,2	4,0	2,3	2,7	3,2	3,0	2,0	1,1	1,5
Inhalants	2,1	3,6	2,7	2,9	2,8	2,8	2,3	1,6	1,4	1,2
GHB (èxtasi líquid)	**	**	**	**	**	**	1,5	0,6	0,9	1,3
Heroïna	0,2	0,3	0,4	0,2	0,2	0,5	0,9	0,5	1,0	0,7
Hipnosedants ⁽²⁾	**	**	**	**	**	**	9,7	11,4	11,4	11,1
Hipnosedants ⁽³⁾	4,5	4,9	5,3	5,3	5,1	5,2	6,4	5,9	7,4	5,3
Alguna vegada els darrers trenta dies	1994	1996	1998	2000	2002	2004	2006	2008	2010	2012
Tabac	31,0	34,8	32,6	34,1	29,5	31,3	30,9	37,3	29,0	28,1
Alcohol	78,3	64,7	61,0	59,5	49,2	60,6	61,5	55,1	56,4	68,5
Cànnabis	17,1	21,5	22,1	22,3	26,8	30,4	25,1	23,1	21,3	17,0
Èxtasi ⁽¹⁾	2,6	3,8	2,3	2,5	1,3	1,1	1,5	1,3	1,1	1,7
Cocaïna	0,8	1,9	3,5	2,0	2,7	3,4	2,7	1,5	1,3	1,5
Al·lucinògens	3,2	3,6	2,0	1,6	1,2	2,0	2,0	1,0	0,8	1,1
Amfetamines/speed	2,7	3,5	2,1	1,1	1,5	1,8	1,6	1,2	0,8	1,1
Inhalants	1,1	1,9	1,7	2,0	1,2	1,4	1,5	0,8	0,9	0,9
GHB (èxtasi líquid)	**	**	**	**	**	**	1,0	0,3	0,6	1,0
Heroïna	0,2	0,3	0,2	0,1	0,1	0,5	0,8	0,3	0,7	0,6
Hipnosedants ⁽²⁾	**	**	**	**	**	**	4,9	6,1	5,6	6,8
Hipnosedants ⁽³⁾	2,8	2,7	2,6	2,4	2,6	2,7	3,5	3,1	3,3	3,3

(1) Èxtasi: èxtasi i drogues sintètiques amb efectes similars.

(2) Tranquil·litzants i somnífers amb recepta mèdica o sense.

(3) Tranquil·litzants i somnífers sense recepta mèdica.

(**) A causa de les preguntes dels qüestionaris de les enquestes del període 1994-2004, aquestes dades no es van poder analitzar.
Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 1994-2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.2. Edat mitjana d'inici del consum

Els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys van començar a consumir drogues a una edat primerenca. L'any 2012 les substàncies que es van començar a consumir més aviat van ser el tabac, l'alcohol, els hipnosedants i els inhalants. Les edats mitjanes d'inici de consum d'aquestes drogues es van situar entre els 13,5 i els 14,5 anys. Els van seguir el cànnabis i l'heroïna (amb unes edats mitjanes d'inici entre els 14,7 i els 14,9 anys). Els al·lucinògens, les amfetamines/*speed*, la cocaïna, el GHB i l'èxtasi van ser les substàncies que es van començar a consumir a una edat més tardana, amb unes edats mitjanes d'inici entre els 15,1 i els 16,0 anys (taula 3).

L'any 2012, en comparar-lo amb el 2010, es va observar un augment de l'edat mitjana d'inici del consum d'hipnosedants, d'inhalants, d'heroïna, de cocaïna de GHB i d'èxtasi, una estabilització de l'edat d'inici del consum de tabac, alcohol, cànnabis i amfetamines/*speed*, i un descens molt lleuger d'aquesta edat pel que fa al consum d'al·lucinògens.

Taula 3. Edat mitjana d'inici del consum de substàncies psicoactives entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys (edat mitjana en anys). Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Tabac	13,3	13,6	13,5
Tabac (consum diari)	14,4	14,7	14,5
Alcohol	13,8	14,0	13,9
Alcohol (consum setmanal)	15,4	15,2	15,3
Hipnosedants ⁽¹⁾	13,2	14,3	14,0
Hipnosedants ⁽²⁾	13,5	14,9	14,4
Cànnabis	14,6	14,9	14,7
Cocaïna	15,7	15,8	15,7
Heroïna	14,7	15,3	14,9
Amfetamines/ <i>speed</i>	15,5	15,6	15,6
Al·lucinògens	15,4	14,1	15,1
Inhalants	14,3	13,5	14,1
Èxtasi	16,1	15,8	16,0
GHB	15,8	16,2	15,9

(1) Tranquil·litzants i somnífers amb recepta mèdica o sense.

(2) Tranquil·litzants i somnífers sense recepta mèdica.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.3. Diferències en el consum segons el sexe

L'extensió del consum de drogues entre els estudiants de 14 a 18 anys va variar segons el sexe. Els nois van consumir més freqüentment totes les drogues il·legals que les noies, mentre que amb els hipnosedants, el tabac i l'alcohol va passar el contrari (taula 4).

Taula 4. Prevalences del consum de substàncies psicoactives entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys, segons el sexe (%). Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Alguna vegada a la vida			
Tabac	42,8	48,4	45,5
Alcohol	78,3	81,3	79,8
Hipnosedants ⁽¹⁾	13,9	21,7	17,6
Hipnosedants ⁽²⁾	6,3	9,6	7,9
Cànnabis	38,1	32,7	35,5
Cocaïna	5,6	2,0	3,9
Heroïna	1,4	0,4	1,0
Amfetamines/speed	3,1	1,0	2,1
Al·lucinògens	4,8	1,6	3,3
Inhalants	2,3	1,4	1,9
Èxtasi	4,7	1,9	3,4
GHB	2,4	0,7	1,6
Alguna vegada els últims dotze mesos			
Tabac	34,4	39,8	37,0
Alcohol	75,3	79,3	77,2
Hipnosedants ⁽¹⁾	8,7	13,8	11,1
Hipnosedants ⁽²⁾	4,4	6,3	5,3
Cànnabis	31,1	25,8	28,5
Cocaïna	4,0	1,1	2,6
Heroïna	1,1	0,3	0,7
Amfetamines/speed	2,4	0,5	1,5
Al·lucinògens	3,3	0,8	2,1
Inhalants	1,5	0,8	1,2
Èxtasi	3,7	1,2	2,5
GHB	2,1	0,4	1,3

(1) Tranquil·litzants i somnífers amb recepta mèdica o sense.

(2) Tranquil·litzants i somnífers sense recepta mèdica.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Taula 4. Prevalences del consum de substàncies psicoactives entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys, segons el sexe (%). Catalunya, 2012 (*continuació*)

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Alguna vegada els últims trenta dies			
Tabac	26,6	29,8	28,1
Alcohol	66,5	70,7	68,5
Hipnosedants ⁽¹⁾	5,0	8,7	6,8
Hipnosedants ⁽²⁾	2,4	4,2	3,3
Cànnabis	19,9	13,8	17,0
Cocaïna	2,4	0,5	1,5
Heroïna	1,0	0,1	0,6
Amfetamines/ <i>speed</i>	1,8	0,4	1,1
Al·lucinògens	1,9	0,2	1,1
Inhalants	1,1	0,7	0,9
Èxtasi	2,8	0,6	1,7
GHB	1,6	0,2	1,0

(1) Tranquil·litzants i somnífers amb recepta mèdica o sense.

(2) Tranquil·litzants i somnífers sense recepta mèdica.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.4. Diferències en el consum segons l'edat

L'edat és una variable que va influir decisivament en l'extensió del consum de drogues en aquesta població. En general, el percentatge de consumidors tendia a augmentar amb l'edat, i habitualment assolía el màxim entre els estudiants de 18 anys (taula 5).

Taula 5. Prevalença del consum de substàncies psicoactives entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys, segons l'edat (percentatges). Catalunya, 2012

Edat (anys)	14	15	16	17	18
Alguna vegada a la vida					
Tabac	33,1	37,0	42,7	55,1	65,1
Alcohol	62,8	72,9	82,5	88,0	92,5
Hipnosedants ⁽¹⁾	13,4	16,2	18,4	19,4	21,2
Hipnosedants ⁽²⁾	6,2	6,8	9,1	8,6	8,3
Cànnabis	17,0	26,1	34,5	47,2	57,2
Èxtasi	2,0	1,8	2,2	4,7	8,5
Al·lucinògens	1,7	2,5	3,3	3,4	6,8
Amfetamines	0,3	1,7	1,6	3,3	4,1
Cocaïna	1,2	2,3	3,2	5,0	10,0
Heroïna	0,3	1,1	0,9	1,4	0,7
Inhalants	1,5	1,8	2,0	1,7	3,2
GHB	1,2	0,5	2,1	1,5	3,4
Edat (anys)	14	15	16	17	18
Alguna vegada els últims dotze mesos					
Tabac	24,1	30,9	35,7	43,5	56,4
Alcohol	58,9	69,3	81,2	86,1	89,1
Hipnosedants ⁽¹⁾	7,6	9,5	11,6	13,2	13,1
Hipnosedants ⁽²⁾	3,2	4,5	6,3	6,1	6,1
Cànnabis	13,2	21,9	29,7	37,4	40,5
Èxtasi	1,7	1,0	2,2	3,3	5,9
Al·lucinògens	0,9	1,8	2,1	2,5	3,9
Amfetamines	0,3	1,3	0,8	2,3	3,6
Cocaïna	0,9	1,8	2,5	3,1	5,9
Heroïna	0,3	1,1	0,8	0,9	0,0
Inhalants	1,1	0,9	1,4	0,9	1,7
GHB	0,8	0,4	2,0	1,3	2,9

(1) Tranquil·litzants i somnífers amb recepta mèdica o sense.

(2) Tranquil·litzants i somnífers sense recepta mèdica.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Taula 5. Prevalença del consum de substàncies psicoactives entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys, segons l'edat (percentatges). Catalunya, 2012 (continuació)

Edat (anys)	14	15	16	17	18
Alguna vegada els últims trenta dies					
Tabac	16,7	22,1	26,7	34,3	46,7
Alcohol	46,6	61,2	70,8	78,5	85,9
Hipnosedants ⁽¹⁾	5,2	5,6	7,5	7,0	9,5
Hipnosedants ⁽²⁾	2,0	3,4	4,1	3,0	4,1
Cànnabis	6,4	13,7	16,1	22,7	27,3
Èxtasi	1,1	0,9	1,6	2,5	3,2
Al·lucinògens	0,5	0,7	1,0	1,6	2,0
Amfetamines	0,3	0,9	0,6	1,9	2,0
Cocaïna	0,5	0,9	1,6	1,5	3,9
Heroïna	0,3	0,7	0,5	0,9	0,0
Inhalants	1,1	0,7	0,9	0,9	1,5
GHB	0,8	0,4	1,3	1,3	1,2

(1) Tranquil·litzants i somnífers amb recepta mèdica o sense.

(2) Tranquil·litzants i somnífers sense recepta mèdica.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.5. Consum de tabac

El consum de tabac estava bastant estès entre els estudiants de 14 a 18 anys, i va ser la segona substància més consumida en aquest grup.

L'any 2012 el 45,5% dels estudiants afirmava haver-ne consumit alguna vegada, el 37,0% durant els últims dotze mesos, i el 28,1% durant els últims trenta dies (taula 6).

La prevalença del consum diari de tabac durant els darrers trenta dies va ser del 12,4% (taula 6).

El percentatge d'estudiants consumidors augmentava amb l'edat i era més gran entre les noies que entre els nois (taula 6).

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

L'edat mitjana d'inici del consum era de 13,5 anys, la més primerenca de totes les drogues considerades a l'enquesta. L'edat mitjana d'inici del consum diari de tabac era un any després (taula 6).

Entre els consumidors de tabac els últims trenta dies, la mitjana de consum va ser de 5,9 cigarrets al dia, xifra superior a la de l'any 2010 (5,4 cigarrets al dia). La quantitat fumada pels nois (6,2 cigarrets/dia) va ser més elevada que la fumada per les noies (5,7 cigarrets/dia) (taula 6).

Taula 6. Característiques generals del consum de tabac entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum de tabac alguna vegada a la vida (%)	42,8	48,4	45,5
Edat mitjana d'inici del consum de tabac (anys)	13,3	13,6	13,5
Prevalença del consum de tabac els últims dotze mesos (%)	34,4	39,8	37,0
Prevalença del consum de tabac els últims trenta dies (%)	26,6	29,8	28,1
Prevalença del consum de tabac diari els últims trenta dies (%)	11,8	13,0	12,4
Edat mitjana d'inici del consum diari de tabac (anys)	14,4	14,7	14,5
Nombre de cigarrets fumats diàriament els últims trenta dies (%)			
D'1 a 5 cigarrets	57,9	60,3	59,1
De 6 a 10 cigarrets	30,6	34,8	32,8
D'11 a 20 cigarrets	10,8	4,1	7,4
21 cigarrets o més	0,7	0,8	0,8
Mitjana de cigarrets fumats diàriament els últims trenta dies	6,2	5,7	5,9

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

La major part dels estudiants que fumaven s'havien plantejat deixar de fumar en alguna ocasió (76,9%), encara que els que van afirmar haver-ho intentat van ser una mica més de la meitat (42,1%). La intenció de deixar de fumar es va fer més patent en les noies (81,5%) que en els nois (72,3%), i també va ser més gran entre elles el percentatge dels que ho havien intentat realment (el 45,4% de les noies davant del 38,8% dels nois). El 53,3% dels estudiants que fumaven pensaven seriosament a deixar de fumar (el 18,2% en els pròxims trenta dies, i el 35,1% en els pròxims sis mesos).

A més de la meitat dels estudiants (52,6%) els molestava molt o bastant que es fumés en llocs tancats quan ells hi eren presents.

En el 59,7% de les llars en les quals vivien els estudiants alguna persona fumava diàriament.

Pel que fa al permís dels pares per al consum de tabac dels fills, el 58,1% de les mares i el 58,6% dels pares no ho permetrien en absolut. Aquest percentatge disminuïa considerablement a mesura que augmentava l'edat dels estudiants (en el cas de la mare, del 70,0% als 14 anys es passava al 38,7% als 18 anys).

Un 21,9% dels alumnes van veure fumar cada dia o gairebé cada dia, els trenta dies previs a l'enquesta, professors dins del recinte del centre educatiu. Aquest percentatge va ser més elevat en centres d'educació públics (26,0%) que en centres d'educació privats (14,6%).

Un 44,5% dels alumnes van veure fumar cada dia o gairebé cada dia, els trenta dies previs a l'enquesta, estudiants dins del recinte del centre educatiu. Aquest percentatge va ser més elevat en centres d'educació públics (53,1%) que en centres d'educació privats (29,1%).

L'any 2012 les prevalences del consum de tabac (alguna vegada a la vida, els últims dotze mesos, els últims trenta dies i diari els darrers trenta dies) van ser similars a les de l'any 2010. D'aquesta manera, es va establir l'important descens del consum de tabac que es va produir entre l'any 2008 i el 2010.

Quan es comparen les prevalences del consum de tabac de l'any 2012 amb les de la resta d'enquestes fetes anteriorment, s'observa que la del 2012, conjuntament amb la del 2010, presenta les prevalences de consum de tabac més baixes de tota la sèrie històrica d'enquestes efectuades.

4.6. Consum de begudes alcohòliques

L'alcohol va ser la substància més consumida entre els estudiants de 14 a 18 anys. El 79,8% l'havia provat alguna vegada a la vida, el 77,2% n'havia consumit l'últim any, i el 68,5% l'últim mes. El consum va ser lleugerament superior en les noies en tots els períodes esmentats anteriorment (taula 7). A mesura que avançava l'edat, el percentatge d'estudiants que consumia alcohol tendia a augmentar: el percentatge de consumidors mensuals s'incrementava des del 46,6% en els estudiants de 14 anys al 85,9% en els de 18 anys. El consum diari o gairebé diari d'alcohol (vint dies o més durant el darrer mes) va ser del 2,1% (2,9% en els nois i 1,1% en les noies) (taula 7).

L'edat mitjana d'inici del consum d'alcohol es va situar en els 13,9 anys, i la d'inici del consum setmanal en els 15,3 anys (taula 7).

El consum d'alcohol es concentrava els caps de setmana. La prevalença del consum d'alcohol durant els caps de setmana (algun cap de setmana els darrers trenta dies) va ser del 64,8% (67,7% en les noies i 62,1% en els nois), mentre que la prevalença del consum d'alcohol els dies feiners (algun dia feiner els darrers trenta dies) baixava al 23,6% (28,1% en els nois i 18,7% en les noies) (taula 7).

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

El 55,0% dels estudiants s'havien emborratxat alguna vegada a la vida, el 46,6% els darrers dotze mesos, i el 27,4% els darrers trenta dies. La prevalença de borratxeres els darrers trenta dies va ser molt similar en tots dos sexes (28,6% en els nois i 26,1% en les noies) i tendia a augmentar amb l'edat, 10,8% als 14 anys i 40,6% als 18 anys.

El 33,8% dels estudiants (37,2% en els nois i 30,1% en les noies) es van prendre algun dia, durant el darrer mes, cinc o més canyes o copes de begudes alcohòliques en la mateixa ocasió (*binge drinking*). S'entén per *ocasió*, prendre-les d'una manera seguida o en un interval aproximat de dues hores. Aquest percentatge també tendia a augmentar amb l'edat: el 17,0% als 14 anys i el 50,9% als 18 anys. El 7,9% dels estudiants ho van fer quatre dies o més durant l'últim mes.

Es bevia sobretot en discoteques, bars o pubs, espais oberts (carrers, places, platges, parcs o espais públics oberts) i a casa d'altres persones. Els últims trenta dies, el 35,4% dels consumidors ho van fer en discoteques, el 31,3% en bars o pubs, el 29,8% en espais oberts, i el 23,4% a casa d'altres persones.

Taula 7. Característiques generals del consum d'alcohol entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum d'alcohol alguna vegada a la vida (%)	78,3	81,3	79,8
Edat mitjana d'inici del consum d'alcohol (anys)	13,8	14,0	13,9
Edat mitjana d'inici del consum setmanal d'alcohol (anys)	15,4	15,2	15,3
Prevalença del consum d'alcohol els últims dotze mesos (%)	75,3	79,3	77,2
Prevalença del consum d'alcohol els últims trenta dies (%)	66,5	70,7	68,5
Prevalença del consum d'alcohol diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	2,9	1,1	2,1
Prevalença del consum d'alcohol durant els caps de setmana els últims trenta dies (%)	62,1	67,7	64,8
Prevalença del consum d'alcohol durant els dies feiners els últims trenta dies (%)	28,1	18,7	23,6
Nombre de dies que es van emborratxar els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	18,0	19,8	18,9
De 3 a 5 dies	8,3	5,2	6,8
Més de 5 dies	2,4	1,2	1,8

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Globalment, la beguda més consumida pels estudiants va ser els combinats / *cubates*, tot i que els dies feiners la beguda predominant va ser la cervesa (taula 8).

Taula 8. Prevalença del consum dels diferents tipus de begudes alcohòliques en dies feiners i caps de setmana durant els trenta dies previs a l'enquesta (%). Catalunya, 2012

CONSUM ELS DIES FEINERS

Algún dia de dilluns a dijous durant els últims trenta dies

Vi/cava	6,8
Cervesa	13,9
Aperitiu	7,0
Combinats	8,3
Licors forts	5,1
Licors de fruites	5,7

Cada dia de dilluns a dijous durant els últims trenta dies

Vi/cava	0,4
Cervesa	0,6
Aperitiu	0,6
Combinats	0,2
Licors forts	0,4
Licors de fruites	0,3

CONSUM ELS CAPS DE SETMANA

Algún dia de divendres a diumenge durant els últims trenta dies

Vi/cava	26,8
Cervesa	30,8
Aperitiu	13,4
Combinats	51,6
Licors forts	23,1
Licors de fruites	23,8

Cada dia de divendres a diumenge durant els últims trenta dies

Vi/cava	1,6
Cervesa	5,8
Aperitiu	1,8
Combinats	7,4
Licors forts	2,7
Licors de fruites	1,4

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Els llocs on els estudiants compraven o aconseguien amb més freqüència begudes alcohòliques van ser les discoteques (31,8%), els supermercats (31,5%) i els bars o pubs (29,5%).

El 50,5% dels estudiants va declarar que havia fet botellot durant el darrer any i el 30,6% durant els darrers trenta dies.

El 20,6% dels estudiants de 14 a 18 anys (el 32,0% dels de 18 anys) van reconèixer que havien estat passatgers, els últims dotze mesos, de vehicles conduïts per algú sota els efectes de l'alcohol.

El 5,8% dels estudiants de 14 a 18 anys van declarar que havien conduït, els últims dotze mesos, un vehicle (cotxe, moto) sota els efectes de l'alcohol, percentatge que pujava al 13,1% en els estudiants de 18 anys.

Pel que fa al permís dels pares per al consum d'alcohol dels fills, el 41,0% de les mares i el 39,6% dels pares no ho permetrien en absolut. Aquest percentatge disminueix considerablement a mesura que augmentava l'edat dels estudiants (en el cas de la mare, del 58,4% als 14 anys es passava al 20,4% als 18 anys).

L'any 2012, respecte de l'any 2010, la prevalença de les borratxeres durant els darrers trenta dies va augmentar, molt lleugerament, en 0,7 punts percentuals (26,7% l'any 2010 i 27,4% l'any 2012). D'altra banda, l'any 2012 el percentatge de consum de cinc o més canyes o copes en la mateixa ocasió durant els darrers trenta dies (*binge drinking*), entenent per *ocasió* prendre-les d'una manera seguida o en un interval aproximat de dues hores, va augmentar 2,9 punts percentuals respecte de l'any 2010 (30,9% l'any 2010 i 33,8% l'any 2012). El percentatge dels estudiants que practicaven aquesta conducta de consum d'alcohol quatre dies o més durant l'últim mes també va augmentar, tot i que molt lleugerament (7,1% l'any 2010 i 7,9% l'any 2012).

L'any 2012 les prevalences del consum d'alcohol alguna vegada a la vida, alguna vegada els darrers dotze mesos i alguna vegada els últims trenta dies van ser superiors a les de l'any 2010, i es va trencar la tendència decreixent del consum d'aquesta substància que s'havia produït en els darrers anys.

4.7. Consum de tranquil·litzants o somnífers (hipnosedants)

Al qüestionari es va denominar *tranquil·litzants (pastilles per calmar els nervis)* o *somnífers (pastilles per dormir)* a un grup de medicaments en el qual es van incloure les benzodiazepines i els barbitúrics.

L'any 2006 es va introduir una pregunta relacionada amb el consum de tranquil·litzants o somnífers sense fer cap especificació respecte de l'existència de prescripció mèdica o no, pregunta que no figurava als qüestionaris de les enquestes precedents. No obstant això, es va mantenir la pregunta tradicional sobre el consum de tranquil·litzants o somnífers sense recepta mèdica.

L'any 2012 el 17,6% dels estudiants havia consumit tranquil·litzants o somnífers, amb recepta mèdica o sense, alguna vegada a la vida, l'11,1% els últims dotze mesos, i el 6,8% els últims trenta dies.

El consum sense recepta va ser inferior, amb unes prevalences de consum del 7,9% alguna vegada a la vida, el 5,3% els últims dotze mesos, i el 3,3% els últims trenta dies (taula 9).

El consum de tranquil·litzants o somnífers, al contrari del que passava amb les drogues il·legals, estava més estès entre les noies que entre els nois (taula 9) i tendia a augmentar amb l'edat: el percentatge de consumidors mensuals d'hipnosedants, amb prescripció mèdica o sense, s'incrementava del 5,2% en els estudiants de 14 anys al 9,5% en els de 18 anys, i el d'hipnosedants sense prescripció mèdica augmentava del 2,0% als 14 anys al 4,1% als 18 anys.

L'edat mitjana d'inici del consum d'hipnosedants, amb recepta mèdica o sense, es va situar en els 14,0 anys, i en els 14,4 anys quan es començaven a prendre sense recepta (taula 9).

En general, el consum va ser esporàdic: més de la meitat dels estudiants que van consumir hipnosedants sense recepta els últims trenta dies (3,3%) ho va fer d'un a cinc dies (2,5%), i el percentatge dels que ho van fer deu dies o més va ser del 0,6% (taula 9).

L'any 2012 les prevalences de consum alguna vegada a la vida i alguna vegada durant els darrers dotze mesos dels hipnosedants amb recepta mèdica o sense van ser inferiors a les de l'any 2010, mentre que la del consum alguna vegada els darrers trenta dies va ser lleugerament superior. Les prevalences de consum alguna vegada a la vida i alguna vegada els últims dotze mesos dels hipnosedants sense recepta també van ser inferiors a les del 2010, mentre que la del consum durant el darrer mes es va mantenir estable.

Taula 9. Característiques generals del consum d'hipnosedants⁽¹⁾ sense recepta entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum d'hipnosedants sense recepta alguna vegada a la vida (%)	6,3	9,6	7,9
Edat mitjana d'inici del consum d'hipnosedants sense recepta (anys)	13,5	14,9	14,4
Prevalença del consum d'hipnosedants sense recepta els últims dotze mesos (%)	4,4	6,3	5,3
Prevalença del consum d'hipnosedants sense recepta els últims trenta dies (%)	2,4	4,2	3,3
Prevalença del consum d'hipnosedants sense recepta diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	0,3	0,3	0,3
Freqüència del consum d'hipnosedants sense recepta els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	1,0	2,1	1,6
De 3 a 5 dies	0,4	1,5	0,9
De 6 a 9 dies	0,4	0,1	0,2
De 10 a 19 dies	0,4	0,2	0,3
20 dies o més	0,3	0,3	0,3

(1) Hipnosedants: tranquil·litzants i somnífers.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.8. Consum de cànnabis

Al qüestionari es feia referència al cànnabis incloent-hi també altres denominacions com ara *haixix*, *marihuana*, *herba*, *xocolata*, *porro*, *costo* i *oli d'haixix*.

El cànnabis va ser la droga il·legal consumida per un nombre més gran d'estudiants de 14 a 18 anys, amb molta diferència sobre les altres. El 35,5% l'havia provat alguna vegada a la vida, el 28,5% n'havia consumit l'últim any i el 17,0% els últims trenta dies. El percentatge de consumidors diaris o gairebé diaris de cànnabis (vint dies o més durant els darrers 30 dies) va ser del 2,8% (3,7% en els nois i 1,7% en les noies) (taula 10).

El consum estava més estès entre els nois en tots els indicadors (taula 10).

El cànnabis va ser una de les drogues il·legals que es començava a consumir més aviat. L'edat mitjana d'inici del consum va ser els 14,7 anys (14,6 anys en els nois i 14,9 en les noies) (taula 10).

Taula 10. Característiques generals del consum de cànnabis entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum de cànnabis alguna vegada a la vida (%)	38,1	32,7	35,5
Edat mitjana d'inici del consum de cànnabis (anys)	14,6	14,9	14,7
Prevalença del consum de cànnabis els últims dotze mesos (%)	31,1	25,8	28,5
Prevalença del consum de cànnabis els últims trenta dies (%)	19,9	13,8	17,0
Prevalença del consum de cànnabis diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	3,7	1,7	2,8
Freqüència del consum de cànnabis els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	7,3	7,2	7,3
De 3 a 5 dies	3,9	2,2	3,1
De 6 a 9 dies	2,8	1,2	2,0
De 10 a 19 dies	2,2	1,5	1,9
20 dies o més	3,7	1,7	2,8

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

L'extensió i la freqüència del consum de cànnabis augmentaven dels 14 als 18 anys. Durant els darrers trenta dies, els increments més importants del consum es van produir entre els 14 i els 15 anys i entre els 16 i els 17 anys (taula 11).

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

Un 27,3% dels estudiants de 18 anys van consumir cànnabis algun dia durant el darrer mes, i un 9,5% ho van fer deu dies o més en el període esmentat (taula 11).

Taula 11. Freqüència de consum de cànnabis els últims trenta dies entre els estudiants de 14 a 18 anys, segons l'edat (percentatges). Catalunya, 2012

Edat (anys)	14	15	16	17	18
Algun dia	6,4	13,7	16,1	22,7	27,3
D'1 a 3 dies	4,5	7,8	9,2	10,8	11,2
De 4 a 9 dies	1,0	2,9	2,4	5,6	6,5
De 10 a 19 dies	0,7	1,2	2,1	2,4	2,9
20 dies o més	0,2	1,7	2,5	4,0	6,6

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

L'any 2012 les prevalences del consum de cànnabis (alguna vegada a la vida, alguna vegada els últims dotze mesos i alguna vegada els últims trenta dies) van ser inferiors a les de l'any 2010.

L'any 2012 es va observar, com l'any 2010, que el consum de cànnabis continuava disminuint després de la tendència creixent de consum que havia experimentat durant el període 1994-2004 i presentava les prevalences de consum més baixes després de l'any 2004.

4.9. Consum de cocaïna

Al qüestionari es feia referència a la cocaïna en pols, incloent-hi també altres denominacions com ara *perico*, *farlopa* i *clorhidrat de cocaïna*, i a la cocaïna base amb les denominacions *cocaïna en base*, *cocaïna cuinada*, *basuco* o *pasta de cocaïna*, *boliches*, *crack* i *roca*.

L'any 2012, el 3,9% dels estudiants de 14 a 18 anys havia consumit cocaïna alguna vegada a la vida, el 2,6% els últims dotze mesos, i l'1,5% els últims trenta dies (taula 12).

Es tractava fonamentalment d'un consum esporàdic. De fet, més de la meitat dels estudiants que n'havien consumit l'últim mes ho van fer d'un a cinc dies durant aquest període (taula 12).

Al qüestionari de l'any 2006 es va preguntar per primera vegada separatament pel consum de cocaïna en pols (clorhidrat de cocaïna) i pel consum de cocaïna base (base, *crack*). La cocaïna en pols es va consumir més freqüentment alguna vegada a la vida que la cocaïna base (un 3,0% d'estudiants va prendre cocaïna en pols i un 2,3% cocaïna base durant aquest període), tot i que les prevalences de consum durant el darrers trenta dies van ser gairebé iguals (l'1,2% dels estudiants va consumir cocaïna en pols i l'1,1% cocaïna base).

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

Les dades que es presenten corresponen en tots els casos a les dues substàncies (cocaïna en pols i cocaïna base) en conjunt, per tal de poder fer comparacions amb els anys precedents.

El consum de cocaïna va ser més gran en homes que en dones (taula 12) i, pel que fa a l'edat, es va observar que, prenent com a referència els darrers trenta dies, l'increment més important del consum es produïa dels 17 als 18 anys.

L'edat mitjana d'inici del consum va ser els 15,7 anys (taula 12).

L'any 2012 les prevalences del consum de cocaïna (alguna vegada a la vida, alguna vegada els últims dotze mesos i alguna vegada els últims trenta dies) van ser molt similars a les de l'any 2010, i es va estabilitzar la tendència descendent del consum d'aquesta substància que s'observava des de l'any 2004.

Taula 12. Característiques generals del consum de cocaïna entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum de cocaïna alguna vegada a la vida (%)	5,6	2,0	3,9
Edat mitjana d'inici del consum de cocaïna (anys)	15,7	15,8	15,7
Prevalença del consum de cocaïna els últims dotze mesos (%)	4,0	1,1	2,6
Prevalença del consum de cocaïna els últims trenta dies (%)	2,4	0,5	1,5
Prevalença del consum de cocaïna diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	0,7	0,0	0,3
Freqüència del consum de cocaïna els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	1,0	0,2	0,7
De 3 a 5 dies	0,5	0,1	0,3
De 6 a 9 dies	0,1	0,1	0,1
De 10 a 19 dies	0,0	0,1	0,0
20 dies o més	0,7	0,0	0,3

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.10. Consum d'èxtasi

Èxtasi és una denominació genèrica per a diverses drogues sintètiques estimulants derivades de la fenetilamina. Al qüestionari es feia referència a aquestes substàncies amb els noms *èxtasi*, *pastís* o *pirules*.

L'any 2012 el 3,4% dels estudiants havien consumit aquesta substància alguna vegada a la vida, el 2,5% els últims dotze mesos, i l'1,7% els últims trenta dies (taula 13).

Com en el cas de les altres drogues il·legals, la proporció de consumidors entre els homes va ser superior a la de dones (taula 13). D'aquesta manera, els últims trenta dies el percentatge de nois que havien consumit èxtasi va ser del 2,8% davant del 0,6% de les noies (taula 13).

L'edat mitjana d'inici del consum va ser els 16,0 anys (16,1 anys en els nois i 15,8 en les noies) (taula 13).

Es tractava fonamentalment d'un consum esporàdic. La major part dels estudiants que n'havien consumit l'últim mes ho va fer d'un a dos dies durant aquest període (taula 13).

Taula 13. Característiques generals del consum d'èxtasi⁽¹⁾ entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum d'èxtasi alguna vegada a la vida (%)	4,7	1,9	3,4
Edat mitjana d'inici del consum d'èxtasi (anys)	16,1	15,8	16,0
Prevalença del consum d'èxtasi els últims dotze mesos (%)	3,7	1,2	2,5
Prevalença del consum d'èxtasi els últims trenta dies (%)	2,8	0,6	1,7
Prevalença del consum d'èxtasi diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	0,2	0,0	0,1
Freqüència del consum d'èxtasi els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	1,8	0,5	1,2
De 3 a 5 dies	0,5	0,1	0,3
De 6 a 9 dies	0,2	0,0	0,1
De 10 a 19 dies	0,0	0,0	0,0
20 dies o més	0,2	0,0	0,1

(1) Èxtasi i drogues sintètiques amb efectes similars.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

En general, el percentatge de consumidors d'èxtasi tendia a augmentar amb l'edat i assolía el màxim entre els estudiants de 18 anys.

L'any 2012 les prevalences del consum d'èxtasi (alguna vegada a la vida, alguna vegada els últims dotze mesos i alguna vegada els últims trenta dies) van ser superiors a les de l'any 2010.

4.11. Consum d'amfetamines/speed

Al qüestionari es feia referència a aquestes substàncies amb les denominacions *speed*, *amfetamines*, *amfetes*, *metamfetamina* o *ice*.

L'any 2012 el 2,1% dels estudiants n'havien consumit alguna vegada a la vida, l'1,5% els últims dotze mesos i l'1,1% els últims trenta dies (taula 14).

El consum estava més estès entre els nois (taula 14).

En general, el percentatge d'estudiants consumidors tendia a augmentar amb l'edat i assolía el màxim als 18 anys.

Es tractava fonamentalment d'un consum esporàdic. La major part dels estudiants que n'havien consumit l'últim mes ho van fer d'un a cinc dies durant aquest període (taula 14).

L'edat d'inici del consum es va situar en els 15,6 anys (taula 14).

L'any 2012 les prevalences del consum d'amfetamines/speed (alguna vegada els últims dotze mesos i alguna vegada els últims trenta dies) van ser lleugerament superiors a les de l'any 2010, mentre que la d'alguna vegada a la vida es va mantenir estable.

Taula 14. Característiques generals del consum d'amfetamines entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum d'amfetamines alguna vegada a la vida (%)	3,1	1,0	2,1
Edat mitjana d'inici del consum d'amfetamines (anys)	15,5	15,6	15,6
Prevalença del consum d'amfetamines els últims dotze mesos (%)	2,4	0,5	1,5
Prevalença del consum d'amfetamines els últims trenta dies (%)	1,8	0,4	1,1
Prevalença del consum d'amfetamines diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	0,1	0,0	0,0
Freqüència del consum d'amfetamines els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	0,9	0,2	0,6
De 3 a 5 dies	0,3	0,1	0,2
De 6 a 9 dies	0,2	0,0	0,1
De 10 a 19 dies	0,2	0,0	0,1
20 dies o més	0,1	0,0	0,0

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.12. Consum d'al·lucinògens

Al qüestionari es feia referència als al·lucinògens, incloent sota aquesta denominació els al·lucinògens pròpiament dits, com ara l'LSD, l'àcid, el *tripi*, els *bolets màgics* i la mescalina, i també drogues dissociatives com la ketamina, l'*special-K*, el Ketolar i l'Imalgene.

L'any 2012 el 3,3% dels estudiants de secundària n'havien consumit alguna vegada a la vida, el 2,1% els últims dotze mesos, i l'1,1% els últims trenta dies (taula 15).

El consum estava més estès entre els nois (taula 15).

En general, el percentatge d'estudiants consumidors tendia a augmentar amb l'edat i assolía el màxim als 18 anys.

L'edat d'inici del consum es va situar en els 15,1 anys (taula 15).

Es tractava fonamentalment d'un consum esporàdic. La major part dels estudiants que n'havien consumit l'últim mes ho van fer d'un a cinc dies durant aquest període (taula 15).

L'any 2012 les prevalences del consum d'al·lucinògens (alguna vegada els últims dotze mesos i alguna vegada els últims trenta dies) van ser lleugerament superiors a les de l'any 2010, mentre que la d'alguna vegada a la vida es va mantenir estable.

Taula 15. Característiques generals del consum d'al·lucinògens entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum d'al·lucinògens alguna vegada a la vida (%)	4,8	1,6	3,3
Edat mitjana d'inici del consum d'al·lucinògens (anys)	15,4	14,1	15,1
Prevalença del consum d'al·lucinògens els últims dotze mesos (%)	3,3	0,8	2,1
Prevalença del consum d'al·lucinògens els últims trenta dies (%)	1,9	0,2	1,1
Prevalença del consum d'al·lucinògens diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	0,2	0,0	0,1
Freqüència del consum d'al·lucinògens els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	1,2	0,1	0,7
De 3 a 5 dies	0,4	0,0	0,2
De 6 a 9 dies	0,1	0,1	0,1
De 10 a 19 dies	0,1	0,0	0,0
20 dies o més	0,2	0,0	0,1

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.13. Consum d'heroïna

Al qüestionari es feia referència a l'heroïna, incloent-hi també altres denominacions com *cavall* i *jaco*.

El consum d'heroïna va ser menys freqüent que el d'altres drogues il·legals, encara que cal assenyalar que les enquestes entre la població general o escolar no són un bon mètode per estudiar el consum d'aquesta droga i, generalment, es considera que el subestimen.

L'any 2012, l'1,0% dels estudiants havia consumit heroïna alguna vegada a la vida, el 0,7% els últims dotze mesos i el 0,6% durant l'últim mes (taula 16).

El consum d'heroïna en els nois va ser superior al de les noies (taula 16).

L'edat mitjana d'inici del consum va ser els 14,9 anys (14,7 anys en els nois i 15,3 anys en les noies) (taula 16).

Taula 16. Característiques generals del consum d'heroïna entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum d'heroïna alguna vegada a la vida (%)	1,4	0,4	1,0
Edat mitjana d'inici del consum d'heroïna (anys)	14,7	15,3	14,9
Prevalença del consum d'heroïna els últims dotze mesos (%)	1,1	0,3	0,7
Prevalença del consum d'heroïna els últims trenta dies (%)	1,0	0,1	0,6
Prevalença del consum d'heroïna diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	0,1	0,0	0,1
Freqüència del consum d'heroïna els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	0,4	0,1	0,2
De 3 a 5 dies	0,1	0,0	0,1
De 6 a 9 dies	0,4	0,0	0,2
De 10 a 19 dies	0,0	0,0	0,0
20 dies o més	0,1	0,0	0,1

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

L'any 2012 les prevalences del consum d'heroïna (alguna vegada a la vida, alguna vegada els últims dotze mesos i alguna vegada els últims trenta dies) van ser lleugerament inferiors a les de l'any 2010.

4.14. Consum d'inhalants

Al qüestionari, sota aquesta denominació es van incloure les coles, les pegues, els dissolvents, els *poppers*, els nitrats volàtils i la gasolina.

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

L'any 2012, l'1,9% dels estudiants en va consumir alguna vegada a la vida, l'1,2% els últims dotze mesos i el 0,9% l'últim mes (taula 17).

El consum va ser predominantment masculí (taula 17) i, pel que fa a l'evolució del percentatge de consumidors segons l'edat, es va trobar que les prevalences del consum alguna vegada a la vida, durant els darrers dotze mesos i durant els darrers trenta dies, assolien el màxim als 18 anys.

Es tractava d'un consum fonamentalment esporàdic, l'edat mitjana d'inici del qual es va situar en els 14,1 anys (taula 17).

Taula 17. Característiques generals del consum d'inhalants entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum d'inhalants alguna vegada a la vida (%)	2,3	1,4	1,9
Edat mitjana d'inici del consum d'inhalants (anys)	14,3	13,5	14,1
Prevalença del consum d'inhalants els últims dotze mesos (%)	1,5	0,8	1,2
Prevalença del consum d'inhalants els últims trenta dies (%)	1,1	0,7	0,9
Prevalença del consum d'inhalants diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	0,2	0,0	0,1
Freqüència del consum d'inhalants els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	0,5	0,6	0,6
De 3 a 5 dies	0,3	0,1	0,2
De 6 a 9 dies	0,0	0,0	0,0
De 10 a 19 dies	0,1	0,0	0,0
20 dies o més	0,2	0,0	0,1

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

L'any 2012 les prevalences del consum d'inhalants (alguna vegada a la vida i alguna vegada els últims dotze mesos) van ser lleugerament inferiors a les de l'any 2010, mentre que la del consum durant els últims trenta dies es va mantenir estable.

4.15. Consum de GHB o «èxtasi líquid»

Al qüestionari es feia referència al GHB o «èxtasi líquid», incloent-hi també altres denominacions com ara gammahidroxibutirat, *X-líquid* i *gamma-OH*.

L'any 2012, l'1,6% dels estudiants n'havia consumit alguna vegada a la vida, l'1,3% els últims dotze mesos i l'1,0% l'últim mes (taula 18).

El consum va ser més freqüent en els homes (taula 18) i, pel que fa a l'edat, les prevalences de consum alguna vegada a la vida i durant els darrers dotze mesos més elevades es van detectar als 18 anys, i durant els darrers trenta dies dels 16 als 18 anys. Es va tractar d'un consum fonamentalment esporàdic.

Taula 18. Característiques generals del consum de GHB entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

	Homes	Dones	Tots dos sexes
Prevalença del consum de GHB alguna vegada a la vida (%)	2,4	0,7	1,6
Edat mitjana d'inici del consum de GHB (anys)	15,8	16,2	15,9
Prevalença del consum de GHB els últims dotze mesos (%)	2,1	0,4	1,3
Prevalença del consum de GHB els últims trenta dies (%)	1,6	0,2	1,0
Prevalença del consum de GHB diari o gairebé diari els últims trenta dies (%)	0,1	0,0	0,1
Freqüència del consum de GHB els últims trenta dies (%)			
D'1 a 2 dies	1,1	0,2	0,7
De 3 a 5 dies	0,4	0,0	0,2
De 6 a 9 dies	0,0	0,0	0,0
De 10 a 19 dies	0,0	0,0	0,0
20 dies o més	0,1	0,0	0,1

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

L'edat mitjana d'inici del consum de GHB es va situar en els 15,9 anys (taula 18).

L'any 2012 les prevalences del consum de GHB (alguna vegada a la vida, alguna vegada els últims dotze mesos i alguna vegada els últims trenta dies) van ser superiors a les de l'any 2010.

4.16. Policonsum de substàncies psicoactives

El policonsum de drogues (legals i il·legals) va ser freqüent entre els estudiants que van consumir substàncies psicoactives.

En analitzar el nombre de substàncies psicoactives que van consumir els estudiants de 14 a 18 anys durant l'últim mes, es va observar que un 39,3% va consumir una sola substància. Pel que fa al policonsum, durant el darrers trenta dies un 33,9% dels estudiants van prendre dues substàncies psicoactives o més. Cal destacar que durant aquest període, un 26,8% dels estudiants no va prendre cap substància psicoactiva (taula 19).

Taula 19. Nombre de substàncies psicoactives consumides durant l'últim mes entre els estudiants de 14 a 18 anys (%). Catalunya, 2012

	Percentatge de substàncies consumides l'últim mes
Cap substància	26,8
Una substància	39,3
Dues substàncies	17,6
Tres substàncies	13,1
Quatre substàncies	1,8
Cinc substàncies o més	1,4

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

D'altra banda, l'estudi del consum encreuat de les diferents substàncies durant l'últim any va oferir informació específica de les prevalences amb què cada consumidor d'una substància psicoactiva consumia la resta de substàncies en aquest període, la qual cosa pot facilitar l'anàlisi de l'associació de diferents grups de drogues per cada tipus de consumidor (taula 20).

A la taula 20 es mostra quin percentatge dels estudiants de 14 a 18 anys que va consumir una determinada droga en els últims dotze mesos, va consumir també altres drogues en el mateix període. Com a exemple podem esmentar les dades següents:

El 97,1% dels que van consumir tabac en els últims dotze mesos va consumir també alcohol en el mateix període, i el 62,7%, cànnabis.

El 81,2% dels consumidors anuals de cànnabis va consumir tabac en el mateix període; el 97,5%, alcohol, i el 7,8%, cocaïna.

Entre els que van consumir èxtasi l'últim any, el 57,3% va prendre també cocaïna; el 43,6%, amfetamines, i el 48,2%, al·lucinògens.

Pel que fa als consumidors anuals de cocaïna, el 55,6% va consumir també èxtasi; el 44,2%, amfetamines, i el 49,7%, al·lucinògens.

L'alcohol va ser present en la major part dels policonsumidors (valors superiors al 80% en totes les substàncies considerades) (taula 20).

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

Taula 20. Prevalença del consum de diverses substàncies psicoactives els últims dotze mesos entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys que havien consumit en el mateix període cadascuna de les drogues esmentades al títol de cada columna (percentatges). Catalunya, 2012

	Tabac	Alcohol	Hipnosedants ⁽¹⁾	Hipnosedants ⁽²⁾ sense recepta	Cànnabis	Èxtasi	Al·lucinògens	Speed o amfetamines	Cocaïna (base o pols)	Heroïna	Inhalants	GHB o èxtasi líquid
Tabac	100,0	97,1	15,7	7,6	62,7	4,9	4,9	3,3	5,3	1,3	2,0	2,5
Alcohol	46,5	100,0	12,5	6,0	36,0	3,0	2,6	1,7	3,2	0,8	1,3	1,5
Hipnosedants ⁽¹⁾	52,5	87,0	100,0	48,0	41,1	6,8	5,8	5,2	6,3	3,3	3,9	3,8
Hipnosedants ⁽²⁾ sense recepta	52,8	87,1	100,0	100,0	38,5	11,5	8,0	8,2	8,3	3,5	5,0	5,4
Cànnabis	81,2	97,5	15,9	7,2	100,0	7,6	7,2	4,9	7,8	2,2	2,7	4,3
Èxtasi	72,8	91,1	29,8	24,5	86,6	100,0	48,2	43,6	57,3	21,8	15,0	45,6
Al·lucinògens	85,4	93,1	30,2	19,9	96,2	56,6	100,0	58,2	60,2	29,6	20,7	41,8
Speed o amfetamines	82,1	90,1	38,6	29,5	94,9	74,0	84,0	100,0	77,3	39,8	21,8	54,2
Cocaïna (base o pols)	75,6	94,3	27,2	17,1	86,5	55,6	49,7	44,2	100,0	21,2	11,4	37,0
Heroïna	65,5	82,3	49,4	25,5	85,5	74,3	85,7	79,9	74,5	100,0	38,3	68,7
Inhalants	63,6	87,2	37,0	23,0	67,1	32,5	38,1	27,9	25,5	24,4	100,0	32,4
GHB o èxtasi líquid	70,2	88,5	32,5	22,2	93,6	87,8	68,5	61,5	73,4	38,9	28,8	100,0

(1) Tranquil·litzants i somnífers amb recepta mèdica o sense.

(2) Tranquil·litzants i somnífers sense recepta mèdica.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi d'ESTUDES 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.17. Risc percebut davant diverses conductes de consum

El risc percebut davant de diverses conductes de consum de drogues pot ser un indicador indirecte de l'evolució present o futura de les prevalences de consum. D'aquesta manera, es va analitzar el percentatge d'estudiants que va percebre un risc alt davant de determinades conductes de consum (percentatge que pensava que una conducta determinada podia provocar bastants o molts problemes de salut o de qualsevol altre tipus).

S'assumeix que, a mesura que augmenta el risc percebut respecte del consum d'una droga, tendeix a disminuir l'extensió o la intensitat del consum d'aquesta droga.

L'any 2012, les conductes de consum de drogues que els estudiants van associar a un risc percebut menys important (menys del 50% dels estudiants pensava que podien ocasionar bastants problemes o molts) van ser beure cinc o sis canyes o copes de begudes alcohòliques el cap de setmana i el consum esporàdic (una vegada al mes o menys freqüentment) de cànnabis i hipnosedants (taula 21).

Les conductes que els estudiants van associar a un risc més gran (un 63% o més dels estudiants considerava que podien ocasionar bastants problemes o molts) van ser el consum habitual (una vegada per setmana o més freqüentment) de cocaïna, cànnabis, heroïna, èxtasi i hipnosedants. El consum diari de tabac (fumar un paquet de tabac al dia) va ser la conducta que es va associar a un risc percebut més important (82,0%) (taula 21).

També es van associar a un grau relativament important de risc (entre el 55,4% i el 60,5% dels estudiants opinava que aquestes conductes podien ocasionar bastants o molts problemes) el consum esporàdic (una vegada al mes o menys freqüentment) d'heroïna, cocaïna i èxtasi, i el fet de beure una o dues canyes o copes de begudes alcohòliques cada dia (taula 21).

Taula 21. Risc percebut davant de diferents conductes de consum de drogues entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys (percentatge que pensava que aquesta conducta pot causar bastants o molts problemes). Catalunya, 2012

	Consumir-ne esporàdicament ⁽¹⁾	Consumir-ne habitualment ⁽²⁾
Tabac ^(a)	—	82,0
Alcohol ^(b)	—	47,8
Alcohol ^(c)	—	56,9
Cànnabis	38,5	70,8
Hipnosedants ^(d)	33,2	63,0
Èxtasi	55,7	65,5
Cocaïna base	55,4	67,5
Cocaïna en pols	57,1	71,5
Heroïna	60,5	69,7

(1) Esporàdicament: una vegada al mes o menys freqüentment.

(2) Habitualment: una vegada per setmana o més freqüentment.

(a) Fumar un paquet de tabac diari.

(b) Prendre's 5 o 6 canyes o copes el cap de setmana.

(c) Prendre's 1 o 2 canyes o copes cada dia.

(d) Hipnosedants: tranquil·litzants o somnífers.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Pel que fa a les diferències segons el sexe, es va observar que el risc percebut per les dones era superior al percebut pels homes, especialment respecte del consum d'alcohol durant els caps de setmana (prendre's cinc o sis canyes o copes els caps de setmana), el consum diari d'alcohol (prendre's una o dues canyes o copes cada dia), el consum habitual de cànnabis i el fet de fumar un paquet de tabac diari (taula 22).

Taula 22. Risc percebut associat al consum habitual de substàncies psicoactives entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys, segons el sexe (percentatges). Catalunya, 2012

Percentatge que pensava que aquesta conducta pot causar bastants problemes o molts			
	Homes	Dones	Tots dos sexes
Fumar tabac diàriament ⁽¹⁾	77,6	86,7	82,0
Beure alcohol els caps de setmana ⁽²⁾	42,4	53,8	47,8
Beure alcohol diàriament ⁽³⁾	51,6	62,6	56,9
Consumir cànnabis habitualment ⁽⁴⁾	66,2	75,7	70,8
Consumir hipnosedants ⁽⁵⁾ habitualment	61,0	65,3	63,0
Consumir èxtasi habitualment	64,2	67,0	65,5
Consumir cocaïna base habitualment	65,8	69,3	67,5
Consumir cocaïna en pols habitualment	69,4	73,7	71,5
Consumir heroïna habitualment	67,3	72,4	69,7

(1) Fumar un paquet de tabac diari.

(2) Prendre's 5 o 6 canyes o copes els caps de setmana.

(3) Prendre's 1 o 2 canyes o copes cada dia.

(4) Habitualment: una vegada per setmana o més freqüentment.

(5) Hipnosedants: tranquil·litzants o somnífers.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

En comparar el risc percebut de l'any 2012 amb el de l'any 2010, els augments més importants de la percepció de risc es van produir davant del consum esporàdic d'hipnosedants (+9,6 punts percentuals), del consum esporàdic de cànnabis (+5,8 punts) i del consum esporàdic d'heroïna (+2,6 punts). Contràriament, les conductes que van experimentar una disminució més important del risc percebut van ser el consum habitual de cànnabis (-5,6 punts percentuals), el consum habitual i esporàdic de cocaïna base (-5,0 i -3,3 punts, respectivament) i el consum habitual d'èxtasi (-2,7 punts). La resta de conductes van presentar uns augments o disminucions de la percepció de risc menys importants o es van mantenir estables en relació amb l'any 2010 (taula 23).

Taula 23. Evolució del risc percebut davant de diferents conductes de consum de drogues entre els estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys, (%). Catalunya, 2010-2012

Any	Consum esporàdic ⁽¹⁾		Consum habitual ⁽²⁾	
	2010	2012	2010	2012
Tabac ^(a)	—	—	83,6	82,0
Alcohol ^(b)	—	—	46,1	47,8
Alcohol ^(c)	—	—	58,1	56,9
Cànnabis	32,7	38,5	76,4	70,8
Hipnosedants ^(d)	23,6	33,2	63,0	63,0
Èxtasi	55,1	55,7	68,2	65,5
Cocaïna base	58,7	55,4	72,5	67,5
Cocaïna en pols	56,9	57,1	73,1	71,5
Heroïna	57,9	60,5	69,9	69,7

(1) Consum esporàdic: una vegada al mes o menys freqüentment.

(2) Consum habitual: una vegada per setmana o més freqüentment.

(a) Fumar un paquet de tabac diari.

(b) Prendre's 5 o 6 canyes o copes el cap de setmana.

(c) Prendre's 1 o 2 canyes o copes cada dia.

(d) Hipnosedants: tranquil·litzants o somnífers.

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2010-2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.18. Disponibilitat percebuda

Es denomina *disponibilitat percebuda* el grau de facilitat o dificultat per aconseguir o obtenir les diverses drogues percebut pels enquestats. Es tracta d'un factor que sol estar relacionat amb el consum, de manera que les substàncies més disponibles solen ser les més consumides, i viceversa.

L'indicador utilitzat per valorar-la va ser el percentatge d'estudiants que pensava que obtenir cada droga considerada era relativament fàcil o molt fàcil.

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

L'any 2012, com en enquestes anteriors, les drogues percebudes pels estudiants com més disponibles o accessibles van ser les de comerç legal i el cànnabis. En aquest sentit, el 82,0% dels estudiants pensava que els seria fàcil o molt fàcil aconseguir tabac si ho volguessin, el 79,9% begudes alcohòliques, el 50,0% cànnabis, i el 31,5% tranquil·litzants o somnífers (taula 24).

En comparar l'any 2012 amb l'any 2010, es va observar una reducció de la disponibilitat percebuda de totes les substàncies estudiades. Les disminucions més importants van correspondre als hipnosedants (-11,3 punts percentuals), al cànnabis (-7,2 punts), al tabac (-5,8 punts), a l'alcohol (-5,6 punts) i als al·lucinògens (-3,3 punts). La resta de substàncies, com la cocaïna, l'èxtasi, les amfetamines i l'heroïna, van mostrar una reducció de la disponibilitat percebuda inferior (entre -1,4 i -2,5 punts percentuals).

Taula 24. Disponibilitat percebuda de diverses drogues pels estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys. Catalunya, 2012

Percentatge que pensava que seria fàcil o molt fàcil aconseguir cadascuna d'aquestes substàncies	
Tabac	82,0
Begudes alcohòliques	79,9
Haixix/marihuana	50,0
Tranquil·litzants / somnífers	31,5
Cocaïna base	17,6
Cocaïna en pols	17,6
Al·lucinògens	15,0
Amfetamines/ <i>speed</i>	14,0
Èxtasi	12,1
Heroïna	11,9

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.19. Informació rebuda sobre el consum de drogues

L'any 2012 un 71,9% (72,5% l'any 2010) dels estudiants es consideraven suficientment o perfectament informats sobre les drogues (taula 25).

Taula 25. Autovaloració de la informació rebuda sobre drogues pels estudiants d'educació secundària de 14 a 18 anys (%). Catalunya, 2010-2012

	2010	2012
Perfectament informat	28,0	30,1
Suficientment informat	44,5	41,8
Informat a mitges	22,5	20,4
Mal informat	5,0	7,7

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2010-2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Les vies principals per les quals els estudiants van rebre informació sobre les drogues van ser les xerrades i els cursos sobre aquest tema (64,2%), els pares (58,2% per part de la mare i 54,4% per part del pare), els professors (56,6%) i els mitjans de comunicació (55,7%) (taula 26).

També va ser important la informació rebuda a través dels professionals sanitaris (46,0%), que els estudiants van considerar la millor via i la més objectiva per rebre informació sobre el consum de drogues (45,8%). Altres vies que també es van considerar importants per rebre informació sobre el consum de drogues van ser les xerrades i els cursos sobre aquest tema (44,0%) i les persones que havien tingut contacte amb les drogues (37,9%). Un 27,1% dels estudiants van contestar que Internet era la millor via per rebre informació sobre les drogues (taula 27).

El 79,7% dels estudiants van declarar que havien rebut informació sobre el consum de drogues a classe. Aquest percentatge va ser lleugerament superior als dels anys 2010 (75,4%) i 2008 (76,7%) i similar al dels anys 2006 (81,2%) i 2004 (79,1%).

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

Taula 26. Vies principals per les quals els estudiants de 14 a 18 anys van rebre informació sobre drogues (%). Catalunya, 2012

Mare	58,2
Pare	54,4
Parella del pare o de la mare	3,9
Germans o germanes	18,4
Fills o filles de la parella del pare o de la mare	1,1
Altres familiars	24,8
Professors o professores	56,6
Xerrades o cursos sobre el tema	64,2
Mitjans de comunicació (televisió, premsa, ràdio)	55,7
Amics o amigues	45,2
Professionals sanitaris	46,0
Internet	47,0
Llibres i/o fullets	28,5
Persones que han tingut contacte amb les drogues	30,0
Organismes oficials (Govern, conselleries, etc.)	25,8
Altres vies	3,2
No en va rebre per cap via	3,7

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

Taula 27. Vies que els estudiants de 14 a 18 anys consideraven millors i més objectives per rebre informació sobre el consum de drogues (%). Catalunya, 2012

Mare	22,9
Pare	21,8
Parella del pare o de la mare	1,9
Germans o germanes	6,5
Fills o filles de la parella del pare o de la mare	1,1
Altres familiars	7,1
Professionals sanitaris	45,8
Xerrades o cursos sobre el tema	44,0
Persones que han tingut contacte amb les drogues	37,9
Mitjans de comunicació (televisió, premsa, ràdio)	27,1
Internet	27,1
Organismes oficials (Govern, conselleries, etc.)	28,4
Professors o professores	24,1
Llibres i/o fullets	20,4
Amics o amigues	10,7
Altres	1,3
Cap via	10,6

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.20. Consum de drogues pel grup d'iguals

Pel que fa al consum de drogues entre el grup d'iguals, els resultats d'aquesta enquesta van mostrar que un 50,8% dels estudiants afirmaven que, durant l'últim mes, tots o la majoria dels seus amics o companys havien pres begudes alcohòliques i un 30,6% havien consumit tabac. El consum d'alcohol en el grup d'amics no tan sols va ser freqüent, sinó també intens, ja que el 28,7% dels entrevistats van declarar que tots o la majoria dels components del seu grup s'havien emborratxat els darrers trenta dies (taula 28).

Entre les drogues il·legals, només el consum de cànnabis semblava estar estès entre els grups d'amistats dels joves: el 13,6% va declarar que tots o la majoria dels seus amics o companys n'havien consumit durant l'últim mes (taula 28).

Taula 28. Consum de drogues entre el grup d'iguals durant els últims trenta dies

Percentatge d'estudiants que van declarar que tots o la majoria dels seus amics o companys havien adoptat les conductes de consum següents	
Havien fumat tabac	30,6
Havien pres begudes alcohòliques	50,8
S'havien emborratxat	28,7
Havien pres tranquil·litzants / pastilles per dormir	1,8
Havien consumit cànnabis	13,6
Havien consumit cocaïna base	1,6
Havien consumit cocaïna en pols	1,8
Havien consumit heroïna	1,2
Havien consumit <i>speed</i> / amfetamines	1,8
Havien consumit èxtasi / drogues de disseny	1,7
Havien consumit al·lucinògens	1,2
Havien consumit inhalants	1,3
Havien consumit GHB (èxtasi líquid)	1,4
Havien consumit drogues injectables	1,0

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

4.21. Drogues emergents

En aquesta enquesta es va introduir un mòdul específic sobre les anomenades *drogues emergents*, la qual cosa va permetre estimar les prevalències de consum d'aquestes substàncies entre els estudiants de 14 a 18 anys.

Les substàncies incloses en aquest mòdul van ser: ketamina, *spice*, piperazines, mefedrona, nexus (2CB), metamfetamina, bolets al·lucinògens («bolets màgics»), *research chemicals*, *legal highs*, sàlvia i esteroides anabolitzants.

Prenent com a referència el període de consum alguna vegada a la vida, les drogues emergents més consumides van ser els bolets al·lucinògens (1,7%), l'*spice* (1,4%) i la ketamina (1,2%) (taula 29).

Taula 29. Prevalències de consum de drogues emergents entre els estudiants de 14 a 18 anys (%). Catalunya, 2012

	Prevalença de consum alguna vegada a la vida	Prevalença de consum en l'últim any	Prevalença de consum en l'últim mes
Ketamina	1,2	0,8	0,5
<i>Spice</i>	1,4	1,0	0,7
Piperazines	0,5	0,4	0,3
Mefedrona	0,6	0,6	0,4
Nexus (2CB)	0,7	0,6	0,4
Metamfetamina	0,8	0,6	0,5
Bolets al·lucinògens	1,7	1,2	0,6
<i>Research chemicals</i>	0,4	0,3	0,3
<i>Legal highs</i>	0,5	0,4	0,3
Sàlvia	0,8	0,5	0,3
Esteroides anabolitzants	0,7	0,4	0,3

Font: Subdirecció General de Drogodependències. Agència de Salut Pública de Catalunya. Anàlisi de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012. Observatori Espanyol sobre Drogues. DGPNSD.

5. Conclusions

L'alcohol i el tabac van ser les drogues més consumides, seguides del cànnabis i, a més distància, dels hipnosedants.

El consum d'altres substàncies psicoactives, com ara la cocaïna, l'èxtasi/drogues de síntesi, les amfetamines/speed, els al·lucinògens, els inhalants, l'heroïna o el GHB («èxtasi líquid») va ser molt inferior al consum d'alcohol, tabac, cànnabis i hipnosedants.

Les prevalences de consum (alguna vegada a la vida, alguna vegada els darrers dotze mesos i alguna vegada el darrer mes) de les drogues il·legals van ser superiors en els homes, mentre que en el cas dels hipnosedants, el tabac i l'alcohol aquestes prevalences van ser més altes en les dones.

En general, el percentatge de consumidors tendia a augmentar amb l'edat, i habitualment assolia el màxim entre els estudiants de 18 anys.

Prenent com a referència el consum de drogues durant els darrers dotze mesos, es va observar que l'any 2012, en relació amb l'any 2010, el consum d'alcohol va augmentar, i el de cànnabis i el d'hipnosedants es van reduir. El consum de tabac es va incrementar lleugerament, com també el de les drogues il·legals, exceptuant, com ja s'ha esmentat, el consum de cànnabis, i el d'inhalants i el d'heroïna, que van disminuir.

El policonsum de drogues va ser freqüent entre els estudiants que van consumir substàncies psicoactives. Durant els darrers trenta dies, aproximadament un terç dels estudiants van consumir dues drogues o més. L'alcohol va ser present en la major part dels policonsumidors.

En relació amb la percepció de risc, l'any 2012 les conductes de consum de drogues que els estudiants van associar a un risc percebut menys important van ser beure's cinc o sis canyes o copes de begudes alcohòliques el cap de setmana i el consum esporàdic (una vegada al mes o menys freqüentment) de cànnabis i hipnosedants. Les conductes que es van associar a un risc més gran van ser el consum diari de tabac (fumar un paquet de tabac al dia) i el consum habitual (una vegada per setmana o més freqüentment) de cocaïna, cànnabis, heroïna, èxtasi i hipnosedants. El consum diari de tabac va ser la conducta que es va associar a un risc percebut més important.

En comparar el risc percebut de l'any 2012 amb el de l'any 2010, els augments més importants de la percepció de risc es van produir davant del consum esporàdic d'hipnosedants, de cànnabis i d'heroïna. Contràriament, les conductes que van experimentar una disminució més important del risc percebut van ser el consum habitual de cànnabis, el consum habitual i esporàdic de cocaïna base i el consum habitual d'èxtasi.

Resultats per a Catalunya de l'Enquesta estatal sobre l'ús de drogues a l'ensenyament secundari (ESTUDES) 2012

Pel que fa a la disponibilitat percebuda, l'any 2012, com en enquestes anteriors, les drogues percebudes pels estudiants com més disponibles o accessibles van ser les de comerç legal (tabac i alcohol) i el cànnabis.

Amb relació a l'evolució temporal de la disponibilitat percebuda, en comparar l'any 2012 amb l'any 2010, es va observar una disminució d'aquesta per a totes les substàncies estudiades. Les disminucions més importants van correspondre als hipnosedants, al cànnabis, al tabac, a l'alcohol i als al·lucinògens. La resta de substàncies, com la cocaïna, l'èxtasi, les amfetamines/*speed* i l'heroïna, van mostrar una reducció de la disponibilitat percebuda inferior.

L'any 2012 un 71,9% dels estudiants es consideraven suficientment o perfectament informats sobre les drogues. Les vies principals per les quals els estudiants van rebre informació sobre les drogues van ser les xerrades i els cursos sobre aquest tema, els pares, els professors i els mitjans de comunicació. També va ser important la informació rebuda a través dels professionals sanitaris, que els estudiants van considerar la millor via i la més objectiva per rebre informació sobre el consum de drogues. Altres vies que també es van considerar importants per rebre informació sobre les drogues van ser les xerrades i els cursos sobre aquest tema i les persones que havien tingut contacte amb les drogues. El 79,7% dels estudiants van declarar que havien rebut informació sobre el consum de drogues a classe.

Pel que fa al consum de drogues entre el grup d'iguals, un 50,8% dels estudiants van afirmar que, durant l'últim mes, tots o la majoria dels seus amics o companys havien pres begudes alcohòliques, i un 30,6% havia consumit tabac. El consum d'alcohol en el grup d'amics no tan sols va ser freqüent, sinó també intens, ja que el 28,7% dels entrevistats van declarar que tots o la majoria dels components del seu grup s'havien emborratxat els darrers trenta dies. Entre les drogues il·legals, només el consum de cànnabis semblava estar estès entre els grups d'amistats dels joves: el 13,6% va declarar que tots o la majoria dels seus amics o companys n'havien consumit durant l'últim mes.

En aquesta enquesta es va introduir un mòdul específic sobre les anomenades *drogues emergents*, la qual cosa va permetre estimar les prevalences de consum d'aquestes substàncies entre els estudiants de 14 a 18 anys. Prenent com a referència el període de consum alguna vegada a la vida, les drogues emergents més consumides van ser els bolets al·lucinògens, l'*spice* i la ketamina.